

I.

ΠΛΗΘΩΝΟΣ

εὐχὴ εἰς τὸν ἕνα Θεόν¹.

Θεὲ παγγενέτορ², πανυπέρτατε, ἔξοχε, παμμέγιστε βασιλεῦ, ὕψιστε, πανοίκτιρμον³, φιλανθρωπάτατε μόνε καὶ συμπαθέστατε, ὡς ἀνεξιχνίαστον, ὡς ἀνεξερεύνητον καὶ ἄφατον [τὸ⁴] τῆς σῆς ἀγαθότητος πέλαγος, ἡ ἄπειρος φιλανθρωπία. Δέομαι οὖν σου, βασιλεῦ οὐράνιε, ἡ αὐτοαγαθότης, ἡ αὐτοαλήθεια, ἡ ὄντως ὄντοτης, ἡ τῶν ὄντων ζωὴ, χάρισαί μοι τὴν ἡμέραν τήνδε, καὶ δὴ καὶ μῆνα, καὶ ἐνιαυτὸν, ἐφ' ᾧ νῦν βέβηκα, ἀσκανδάλιστον, ἄνοσον, ἀναμάρτητον, ὑγιαῖ, εὐένδεκτον, καὶ δόξης μοι καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ ἐμοῦ⁵ βίου εὖ τε καὶ ὡς σοι φίλον διαπερᾶναι. Διέγειρον⁶ πρὸς ὑπόμνησιν καὶ τελείωσιν ὧν δεῖ, καὶ ἀποτρο-

1. Ined. ex codice Atheniensi, fol. 66, r.

2. Cod. παγγένετορ, retracto accentu contra grammaticorum regulam atque ipsius Plethonis usum in αὐτοπάτορ, αὐτοκράτορ, et ipso παγγενέτορ, hymn. 1 et 21.

3. Cod. πανοικτίρμον.

4. Addendum fuit τὸ, quum sequens linea articulo palam gauderet, ἡ ἄπειρος φιλανθρ.

5. Cod. τοῦμοῦ, poetice nimis, ut videtur.

6. Cod. ut nos, διέγειρον, sine copula ac sine pronomine, ideoque suspecta nobis lectione; et fortasse legendum διεγείρων, ut cum prioribus jungatur.

πὴν ὧν οὐ δεῖ, ὅπως εὐάρεστός ' σοι διατελῶ ἐν τε τῇ μαθήσει, ἐν τε λόγῳ, ἐν τε ἔργῳ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ τοῦ βίου διαγωγῇ, μέλπων σε, ὑμολογῶν, εὐχαριστῶν καὶ μεγαλύνων σε τὸν μόνον ἀληθινὸν καὶ δεσπότην ἡμῶν. Θεὸς, αἰτία πάντων τῶν ἀγαθῶν, συνευδύκησόν μοι πρὸς τὴν σὴν θεϊάν γνῶσιν καὶ πρὸς τὴν τοῦδε τοῦ βίου εὐβουλίαν ² καὶ εὐποιΐαν.

II.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ,

ἐκ τῆς διχασφίσεως τῶν ἐν τοῖς Ζωροάστρου λογίοις ἀσαφέστερον εἰρημένων ³.

Οἱ ἀπὸ Ζωροάστρου Μάγοι ⁴ νομίζουσιν, ὡσπερ καὶ ἄλλοι συχνοί, τὴν ψυχὴν τὴν ἀνθρωπίνην, ἀθάνατον οὖσαν, ἄνωθὲν τε κατιέναι, τῷ θνητῷ τῷδε σώματι θητεύουσιν ⁵ ἤτοι ἐπὶ τινα χρόνον ἐργασομένην αὐτῷ, καὶ ζωώσουσιν καὶ κοσμήσουσιν ἐκ τῶν δυνατῶν, καὶ αὐθις

1. Cod. εὐαρέστωσ, minus attice eun. διατελῶ constructum.
2. Addendum τε censemus ex Plethonis usu.
3. Ex Opsopœi editione, pag. 25 et sqq., collatis etiam codd. Par. 2932 et 66 (suppl.).
4. De Plethonis solemnī more traducentis opiniones suas ad Zoroastrem et Magos et antiquissimum quemque philosophum, confer de Legibus, I, cap. 3, et Epinomidem, et quæ nos de ea re in præfatione scripsimus. Cfr. etiam quæ mox sequentur, p. 279, sq.
5. Codd. θητεύσασαν, et infra, ἐργασαμένην.

ἐνθένδε ἐκείσε ἀποχωρεῖν¹. Πλειόνων δ' ἐκεῖ ὄντων τῇ ψυχῇ χώρων, καὶ τοῦ μὲν ἀμφιφαοῦς, τοῦδ' ἀμφικνεφοῦς, τῶν δὲ τινῶν μεταξύ τούτων ἑτεροφαῶν τε δὴ καὶ ἑτεροκνεφῶν, ἀπὸ γε τοῦ ἀμφιφαοῦς ποτε² ἐς τότε τὸ πῶμα κατερρύνηκυῖαν τὴν ψυχὴν, καλῶς μὲν θηπεύσασαν ἐς τὸν αὐτὸν χώρον αὔθις ἀνατρέχειν, μὴ καλῶς δὲ, ἐς τοὺς τούτου χεῖρους ἐνθένδε ἀποχωρεῖν κατὰ λόγον τῶν αὐτῇ βεβιωμένων...

Ὁ πατρικὸς νοῦς³, ὁ δεύτερος δηλαδὴ θεὸς⁴, καὶ τῆς ψυχῆς προσεγγὴς δημιουργός, οὐκ εἰσδέχεται ἐκείνης τὴν θέλησιν μέχρις ἂν ἐξέλθῃ τῆς λήθης, ἣν ἐκ τῆς πρὸς τότε [τὸ⁵] σῶμα ἐπιπλοκῆς ἔπαθεν⁶...

[Ἡ ψυχὴ] εἰ καὶ⁷ τῷ θνητῷ τῷδε ἐνδέδεται, ἀλλὰ καὶ οὕτω τὴν γε⁸ ἀρμονίαν ἤτοι τὴν ἔνωσιν, ὑφ' ἣ τὸ⁹ βρότειον ὑπάρχει¹⁰ σῶμα, ἀρχεῖ, ἤτοι οὐκ αἰσχύνεται, ἀλλὰ καὶ φρονεῖ τι ἐπ' αὐτῇ¹¹, ὡς ἂν αὐτὴ οὕσα ἢ τὴν τοιαύτην τῷ παντὶ λειτουργίαν λειτουργοῦσα, ὥστε, τῶν θνητῶν τοῖς ἀθανάτοις ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐνουμένων, οὕτω καὶ τὸ πᾶν ἐς μίαν τινὰ ἀρμονίαν συγκροτεῖσθαι¹²....

1. De animarum statu post mortem excidit e libris de Legibus pars hæc tota Plethoniæ magis quam Zoroastreae doctrinæ. Confer tamen librum III, in allocutione vespertina sub finem, p. 196, sqq. et quæ pauca supersunt e libro II, cap. 22.

2. Abest ποτε ex cod. 2832.

3. Ops. pag. 29. Hic est νοῦς ille Platoniorum, quem Pletho Πνειδῶνος nomine deformavit: cfr. de Leg., lib. I, cap. 5, et passim.

4. Idem secundus demiurgus vocatur etiam lib. III, p. 134.

5. Ops. τὸ omisit. — 6. Refer hæc eodem quo priora, not. 1, de animarum migrationibus: item de λήθῃς ποταμῷ, lib. III, p. 198.

7. Ops. pag. 33.

8. Ops. et 2832 γε non habent. — 9. Ops. τὸ non habet.

10. Malit aliquis ὑπέχει. — 11. Ops. ἐφ' αὐτῇ (sic).

12. Cfr. de Legibus, lib. III, p. 140, init. et alibi passim.

Πατρός δύναμιν¹, καὶ δύναμιν αὐτοῦ νοεράν, καὶ νοῦν πατρικόν², τὸν αὐτὸν δευτέρον θεὸν τὰ λόγια ταῦτα πανταχοῦ καλεῖ...

Οἱ περὶ τὴν³ Πυθαγόραν καὶ Πλάτωνα σοφοὶ τὴν ψυχὴν αὐτῆς πάντα τινὰ χωριστὴν οὐσίαν παντὸς σώματος⁴ νομίζουσιν, οὐ μὲν δὴ οὐδ' αὐτὴ πάντα ἀχώριστον, ἀλλὰ τῇ μὲν χωριστῇ, τῇ δ' ἀχώριστον⁵, τῇ μὲν δυνάμει δήπου αἰεὶ⁶ χωριστῇ, τῷ δ' ἔργῳ αἰεὶ⁷ ἀχώριστον τίθενται. Τριττὸν⁸ γὰρ οὖν τὸ σύμπαν εἰδῶν τίθενται γένος, τὸ μὲν πάντα χωριστὸν ὕλης, τοὺς νοῦς δὴ τοὺς ὑπερουρανίους· τὸ δ' ἀχώριστον πάντα, οὐ⁹ τὴν γε οὐσίαν καθ' ἑαυτὴν ὑφεστηκυῖαν ἔχον, ἀλλὰ τῆς ὕλης δὴ ἐξημμένην, κάκεινη τῷ τῆς φύσεως σκεδαστῶ λυομένη ποτὲ συσκεδαννύμενόν τε καὶ ἀπολλύμενον, καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ ἄλογον δὴ εἶδος σύμπαν· τρίτον δὲ μεταξὺ τούτων εἶδος, τὴν ψυχὴν τίθενται τὴν λογικὴν, τῶν μὲν νῶν τῶν ὑπερουρανίων διαφέρουσαν τῷ αἰεὶ ὕλῃ συνεῖναι, τοῦ δ' ἀλόγου εἶδους τῷ μὴ αὐτὴν τῆς ὕλης ἐξῆφθαι, ἀλλὰ τούναντίον τὴν ὕλην ἑαυτῆς ἂν ἔχειν ἐξημμένην, οὐσίαν αὐτὴν ἰδίαν ἑαυτῆς καὶ καθ' ἑαυτὴν τῇ γε δυνάμει ἔχουσαν ὑφεστηκυῖαν, ἀμερῆ τε καὶ αὐτὴν κατὰ τοὺς νοῦς τοὺς ὑπερουρανίους, οἷς καὶ συγγενῆ πως τὰ ἔργα ἀποδίδωσι, τῶν αὐτῶν, ὡσπερ κάκεινοι, ἐφαπτομένη καὶ αὐτῇ, τῆς τῶν ὄντων¹⁰ δὴ γνώσεως καὶ θεο-

1. Ops. p. 33. — 2. Rursus hic nota πατρικόν νοῦν et δευτέρον θεόν, sicut in priore pagina, not. 3 et 4.

3. Ops. pag. 35. Abest vero τε ex ed., quod habent codd.

4. Abest σώματος ex codd., legitur in ed.

5. 3. Cfr. de Legibus, lib. III, pag. 74, extr.

6. Cod. 66 αἰεὶ non habet. — 7. Cod. 66, ἂν pro αἰεὶ. —

8. Ops. τρίτον male, nam confer pag. 94, extr. ubi tamen cod. περιττόν pro τριττόν habebat, quod olim notare negleximus.

9. Ops. ἡ, ubi codd. οὐ. — 10. Cod. 66, τῆς ὄντως δὴ.

ρίας, ἄχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνωτάτω Θεοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἀνώλεθρον. Τοιοῦτον οὖν εἶδος οὔσαν τὴν ψυχὴν σώματι ἀεὶ συνεῖναι αἰθερίῳ, οἷον ὀχήματι ἑαυτῆς, συναπαθανατίζουσιν² καὶ αὐτὸ τῇ προσεχεῖ ἐπαφῇ· εἶναι δ' οὐδὲ τὸ τοιοῦτον αὐτῆς ὄχημα ἄψυχον καθ' αὐτὸ, ἀλλ' ἐψυχῶσθαι καὶ αὐτὸ τῷ ἐτέρῳ τε καὶ ἀλόγῳ ψυχῆς³ εἶδει (ὁ δὴ ψυχῆς λογικῆς εἰδῶλον οἱ σοφοὶ καλοῦσι), φαντασία τε δὴ κεκοσμημένῳ⁴ καὶ αἰσθήσει, ὅλω δι' ὅλου ὄρωντί· τε καὶ ἀκούοντι, καὶ πᾶσαν αἴσθησιν αἰσθανομένῳ, καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς ταύταις ἐπομέναις ψυχῆς δυνάμεσιν ἀλόγοις. Διὰ μὲν οὖν τῆς κρατίστης τοῦ τοιοῦτου σώματος δυνάμεως, φαντασίας, τὴν ψυχὴν τὴν λογικὴν ὅλω τῷ τοιοῦτῳ ἀεὶ συνεῖναι σώματι· διὰ δὲ τοῦ τοιοῦτου σώματος τῷδὲ ποτε τῷ⁵ θνητῷ τὴν γε ἀνθρωπίνην συγγίνεσθαι⁶, ὅλου ὅλω τῷ τοῦ ἐμβρύου ζωτικῷ πνεύματι διὰ συγγενεῖάν τινα ἐπιπλεκομένου, ἅτε πνεύματός τινος καὶ αὐτοῦ ὄντος. Τὰς γε μὴν δαιμονίας⁷ ψυχὰς τῇ μὲν ἄλλῃ οὐ πολλῷ τῶν ἀνθρωπίνων διαφέρειν, γενναιοτέρας δὲ ὅμως οὔσας αὐτάς τε καὶ γενναιοτέροις ὀχήμασι χρωμένας, ἀμίκτους τῇ γε θνητῇ εἶναι φύσει. Τὰς δὲ τῶν ἀστρων⁸ πολὺ ἔτι καὶ αὐτῶν τῶν γε δαιμονίων κρείττους οὔσας, κρείττοσι καὶ ὀχήμασι χρῆσθαι, ταῖς οὕτω διὰ μέγεθος⁹ δραστικῆς δυνάμεως λαμπροῖς τοῦτοις¹⁰

1. Vox Platonica et Plethoni grata. Cfr. de Leg. p. 92, et passim.

2. Cod. 2832, συναπαθανίσουσιν.

3. Ops. ψυχῆς ἀλόγῳ, sic in versis verbis.

4. Ops. et codd. κεκοσμημένον. — 5. Cod. 2032 τῷ non habet.

6. Cod. 66, συγγίνεσθαι, at 2832, συγγενέσθαι.

7. De dæmonum natura, cfr. de Leg. lib. I, pag. 52, et passim.

8. De astris quoque parem doctrinam agnoscat ibidem.

9. Post μέγεθος cod. 2832 addit καί.

10. Cod. 2832, οὕτω πρὸ τούτοις.

σώμασι. Ταύταις δὲ ' περὶ ψυχῆς ταῖς δόξαις καὶ οἱ ἀπὸ Ζωροάστρου οὗτοι Μάγοι' φαίνονται ἔτι πρότερον³ χρωμένοι...

Ἡ φύσις⁴, ἥτοι ὁ φυσικὸς λόγος, πείθει εἶναι τοὺς δαιμονας ἀγνοῦς⁵, καὶ ἀπλῶς πάντα τὰ ἐκ τοῦ Θεοῦ αὐτοαγαθοῦ ὄντος προσηλυθότα χρηστά εἶναι....

Ὁ πατρικὸς νοῦς⁶, ὁ τῆς ψυχικῆς⁷ δηλαδὴ οὐσίας προσεχῆς δημιουργός, οὗτος ταῖς ψυχαῖς ἐνέσπειρε⁸ καὶ τὰ σύμβολα, ἥτοι τὰς τῶν νοητῶν εἰδῶν εἰκόνας⁹, ἐξ ὧν τοὺς τῶν ὄντων ψυχὴ ἐκάστη ἐν ἑαυτῇ καὶ κέκτηται λόγους¹⁰....

Μάνθανε¹¹ τὸ νοητὸν, ἐπεὶ ἔξω τοῦ σοῦ ὑπάρχει νοῦ, ἐνεργεῖα¹² δηλαδὴ. Εἰ γὰρ καὶ ἐνεσπαρμέναι σοι ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ αἱ τῶν νοητῶν εἰσιν εἰκόνες¹³, ἀλλὰ δυνάμει αὐταὶ ἔγκεινται σοι τῇ ψυχῇ· δεῖ δέ σε καὶ ἐνεργεῖα τὴν τοῦ νοητοῦ γνῶσιν μετιέναι....

Ὁ γὰρ πατὴρ¹⁴ ἅπαντα ἐξετέλεσε, τὰ νοητὰ δηλαδὴ εἶδη¹⁵ (ταῦτα γὰρ ἐστὶ τὰ ἐκτετελεσμένα τε καὶ τέλεια),

1. An ὁῦ potius legendum? Cod. 66 copulam nullam habet.

2. Cfr. supra, pag. 274, not. 4.

3. Codd. πρότεροι, quod rectum esset, nisi auribus ingratum.

4. Ops. p. 41.

5. Cfr. in Elencho, libr. II de Leg. titulum capitis 19, et passim per ipsum opus nimis multa in dæmonum laudem scripta, pag. 52, 154, 176, 218, etc.

6. Ops. pag. 45, et est rursus idem πατρικὸς νοῦς, de quo supra semel aut bis. — 7. Ops. et codd. ψυχῆς. — 8. Ops. ἐνέσπειρε.

9. De usu Plethonio imaginum Platoniarum aliquid nos in præfatione nostra. — 10. Cfr. lib. III, pag. 114, sub med.

11. Ops. pag. 45, extr. — 12. Ops. ἐνεργεῖα.

13. En illæ rursus, de quibus paulo ante, imagines.

14. Ops. pag. 46.

15. Hæc sunt in libris de Leg. supracælestia numina, de quibus ac de eorum duce, altero illo Deo, eadem quæ hic traduntur.

καὶ τῷ μεθ' ἑαυτὸν δευτέρῳ θεῷ παρέδωκεν, ἄρχειν δηλαδὴ καὶ ἡγεῖσθαι αὐτῶν· ὥστε ἦν τι καὶ διὰ τούτου παράγεται τοῦ θεοῦ, πρὸς παράδειγμα' ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς ἄλλης νοητῆς οὐσίας, καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ ἀνωτάτω πατὴρ ἴσχειν τὴν γένεσιν. Τοῦτον τὸν δεύτερον θεόν, πρῶτόν φησι [τὸ Ζωροάστρου λόγιον] ἑαυτοῖς τίθεσθαι τὰ τῶν ἀνδρῶν ἔθνη, ὅποσα δηλαδὴ τοῦ μὲν κόσμου τοῦδε προσεχῆ τινα δημιουργὸν νομίζει, τούτου δ' οὐκέτι ἀνωτέρω οὐδένα....

Ἐαυτὸν ὁ πατήρ¹ τῶν ἄλλων πάντων ἐξαιρέτον ἐποίησεν, οὐδ' ἐν τῇ ἰδίᾳ νοεῶν δυνάμει, ἥτοι τῷ μεθ' ἑαυτὸν δευτέρῳ θεῷ κλείσας, ἥτοι ὀρίσας, τὸ ἴδιον πῦρ, τὴν ἰδίαν δὴ³ θεότητα. Τὸ γὰρ τοι πάμπαν ἀγέννητον καὶ αὐτὸ δι' αὐτὸ ὄν, ἢ ἡ αὐτοῦ θεότης τῶν ἄλλων πάντων ἐξήρηται, ἅτε οὐδ' ὄλως μεταδοτὸν τῷ⁴ ἑτέρῳ ὄν⁵, οὐδὲ μετέδωκεν οὐδενί, οὐ φθόνῳ, τῷ δ' ὄλως ἀδυνατῶ⁶ τοῦ πράγματος, τῷ ἐς ἀντίφασιν περιίστασθαι....

Οὐ φόβον⁷ ἐμβάλλει ὁ πατήρ, πειθῶ δ' ἐπιχει, ἥτοι ἔρωτα· ἅτε γὰρ ἄκρως αὐτὸς ἀγαθὸς ὢν, οὐδ' ἂν κακοῦ αἰτίας εἶη οὐδενί, ὥστ' ἂν καὶ φοβερὸς⁸ εἶναι, ἀγαθῶν δ' αἰεὶ⁹ πᾶσιν αἰτίας ὢν, κἂν ἀγαπῶτο ὑπὸ πάντων....

Δῆλοι οὖν¹⁰ εἰσιν ἄλλοι τε συχνοὶ ἀνθρώπων τοῖς ἀπὸ Ζωροάστρου τούτοις συνωδοῦς πη καταστησάμενοι τὰς

1. Cfr. de Leg. III, pag. 92, sqq.

2. Ops. pag. 49, et habes similia loca nonnulla de Leg. I, cap. 5, et passim. — 3. Cod. 2832 δὴ non habet.

4. Ops. τῷ ἑτέρῳ. — 5. Post ὄν addit Ops. κἂν ἀγαπῶτο (sic) ὑπὸ πάντων, male ex sequentibus huc retractum.

6. Cod. 66, οὐ δυνατῶ.

7. Ops. pag. 49, extr. Confer de Leg. I, cap. 5, initio.

8. Ops. φοβερὸν. — 9. Ops. αἰεὶ.

10. Ops. pag. 50.

δόξας, μάλιστα γὰρ μὴν καὶ οἱ περὶ τὴν Πυθαγόραν καὶ Πλάτωνα σοφοὶ, ἐπεὶ καὶ ἐκεῖνοις ἔτι τῶν Ζωροάστρου², οἷς φησὶ περὶ αὐτοῦ ὁ Πλούταρχος³ πάνυ συνωδᾶ καὶ τὰ Πλάτωνος φαίνεσθαι⁴. Φησὶ δὲ περὶ Ζωροάστρου Πλούταρχος⁵, ὡς τριγῆ τὰ ὄντα διέλοι· καὶ τῇ μὲν πρώτῃ αὐτῶν μοίρα Ὀρομάζην ἐφιστῶν, τοῦτον δ' εἶναι⁶ τὸν ὑπὸ τῶν λογίων πατέρα καλούμενον· τῇ δ' ἐσχάτῃ Ἀριμάνην· Μίθρην δὲ τῇ μέσῃ, καὶ τοῦτον δ' ἂν εἶναι τὸν δεύτερον νοῦν καλούμενον ὑπὸ τῶν λογίων· ἀλλ' Ὀρομάζην μὲν ἡλίου, ὃν γὰρ δὴ καὶ Κῦρον⁷ Περσιστὶ καλεῖσθαι, τριπλάσιον ἑαυτὸν ἀφιστακέσαι⁸· Μίθρην δὲ δηλονότι, τὸν μετὰ γὰρ Ὀρομάζην, διπλάσιον⁹. Οἷςπερ πάντως συνωδᾶ καὶ τὰ Πλάτωνος ἐκεῖνά ἐστι, Περὶ¹⁰ τὸν πάντων βασιλέα πάντ' ἐστὶ¹¹, καὶ ἐκείνου ἕνεκα πάντα, καὶ ἐκεῖνο αἷτιον ἀπάντων τῶν καλῶν, δεύτερον δὲ περὶ τὰ δεύτερα, καὶ τρίτον περὶ τὰ τρίτα. Μοίρας δὲ τρεῖς, ἐς ἃς Ζωροάστρης τε καὶ Πλάτων τὰ ὄντα διηρήκεσαν, εἶναι πρώτην μὲν τὴν αἰώνιον· δευτέραν δὲ, τὴν ἔγ-

1. Pro ἔτι, an μέτεστι legas? — 2. Cod. 66, τῶν ζωροαστρίων (sic).

3. Plutarchus, de Iside et Osir. t. VII, pag. 461, ed. Reisk., qui tamen de Platone cum Zoroastro per omnia concinente non tam disertus est. Cod. 2832 ante Plutarchi nomen ὁ non habet.

4. Sic cod. 66, sed Ops. et 2832, φαίνεται.

5. Plutarch. ibidem, pag. 456. Plutarcheis vero nonnulla de suo admiscet Pletho, praesertim quae ad pseudo-Zoroastrea oracula, λόγια, pertinere fingit.

6. Ops. δὲ ante εἶναι non elidit.

7. Ops. cum codd. Κῦρον, ubi Κῦρον oportebat. Haec autem de Solis persico nomine Plutarchus habet in Artax. initio.

8. Ops. 2832, ἀφιστακέσαι, sed nos Plutarchum sequimur.

9. Hoc Pletho de suo addit, nihil enim tale Plutarchus.

10. Plat. epist. 2, pag. 312, extr.

11. Ops. et 2832 πάντα non elidunt; elidit cod. 66, et sic vulgo apud Platonem.

χρονον μὲν, ἀττιον δέ· τρίτην δέ, τὴν θνητὴν. Ζωροάστρην δέ φησι Πλούταρχος¹ οὕτω παλαιόν τινα γεγονέναι, ὡς καὶ πεντακκλίσις ἔτεσι τῶν Τρωϊκῶν προεσθύτερον ιστορεῖσθαι.

III.

ΠΛΗΘΩΝΟΣ,

ἐκ τοῦ Περὶ ὧν Ἀριστοτέλης πρὸς Πλάτωνα διαφέρεται.

Οἱ μὲν ἡμῶν² παλαιότεροι καὶ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων Πλάτωνα Ἀριστοτέλους πολλῶ τῷ μέσῳ προετίμων. Τῶν δὲ νῦν καὶ μάλιστα τῶν πρὸς ἐσπέραν οἱ πολλοὶ, ἅτε ἐκείνων σοφώτεροι οἰόμενοι γεγονέναι, Ἀριστοτέλη πρὸ Πλάτωνος θαυμάζουσιν, Ἀθερόη³ τινὶ Ἀραβί πειθόμενοι, μόνον Ἀριστοτέλη φάσκοντι τέλειόν τι τῆς φύσεως ἐς⁴ σοφίαν ἔργον ἀποτετελέσθαι, ἀνδρὶ εἰ μὲν τὰλλα σπουδαίῳ οὐκ ἂν οὕτω ῥαδίως εἰπεῖν ἔχοιμι, τὸν μέντοι περὶ ψυχῆς λόγον οὕτω φαύλῳ, ὡς καὶ θνητὴν αὐτὴν τίθεσθαι. Καίτοι ὅς γ' ἂν ταύτην τὴν ἀμαθίαν τυγχάνοι ἀμαθαίνων, τίνας ποτ' ἂν σπουδαίου πράγματος κριτῆς γένοιτο ἄξιος; καὶ ταῦτα, οὐδ' Ἀριστοτέλους

1. Plutarch. de Iside et Osir., p. 456, ed. Reisk.

2. Ex hujus Plethonii tractatus editione secunda, qua ab ed. princ. nihil differre videtur, Venet. apud Hieron. Scotum, 1540, in-8°, collato cod. Par. 2376.

3. Ed. Ἀθερόει, sed cod ut nos. — 4. Cod. ἐς non habet.

ταύτην δοκοῦντος τὴν ἀμαθίαν ἀμαθαίνειν· χρὴ γὰρ τὰ-
ληθῆ λέγειν, καὶ μὴ συκοφαντεῖν τὸν ἄνδρα, καίτοι πλεί-
στους γε τῶν πρὸ αὐτοῦ σεσυκοφαντηκότα. Ἄλλ' ἔμοι
οὐδὲ τὸ συκοφάντην ἀντίσυκοφαντεῖν εὐαγές εἶναι δοκεῖ.

Ἐπεὶ δὲ καὶ νῦν εἰσὶν οἱ Πλάτωνι μᾶλλον τὴν ψῆφον
τίθενται, ἡμεῖς τούτοις τε χαριζόμενοι, κάκεινους, εἰ μὴ
σφύδρα φιλονεικῶς ἔχουσιν, ἐπανορθοῦντες, βραχέα περὶ
ῶν διαφέρονται τῷ ἄνδρι, ἐραῦμεν, καὶ δεῖξομεν τὸν ἄνδρα
τάνδρος οὐ σμικρῷ¹ λειπόμενον, οὐ μακρὰς, οὐδ' ἐριστι-
κάς, ἀλλ', ὡς οἶόν τε, διὰ βραχυτάτων ποιούμενοι τὰς
ἀποδείξεις.

Πρῶτον μὲν οὖν² τὸν πάντων βασιλέα Θεὸν Πλάτων
δημιουργόν, τῆς νοητῆς τε καὶ χωριστῆς πάντη οὐσίας, καὶ
δι' αὐτῆς τοῦ παντός τοῦδε οὐρανοῦ³ τίθεται...

Συγχωρῶν [Ἀριστοτέλης]⁴ τὸν γε ἀνθρώπινον νοῦν
τοῦδε τοῦ σώματος πρεσβύτερον χρόνῳ εἶναι, ἔπειτα τοῖς
τὰς μαθήσεις ἀναμνήσεις λέγουσι μέμφεται. [Ἄλλ'] εἰ
τοῦδε τοῦ σώματος πρεσβύτερος ἦν που ὁ νοῦς, πῶς οὐκ
ἦδει οὐδὲ ἐνόει; καὶ ὑπὸ τοῦ κωλυόμενος; Εἰ δ' ἦδει τε καὶ
ἐνόει, πῶς ἐν μὲν τῇ εἰς τὸ σῶμα τότε καθόδῳ ἐκλαθήμε-
νος, ἔπειτα ἀναλαμβάνων αὐθις ἅ ποτε ἦδει, οὐκ ἀνα-
μιμνήσκειται⁵;...

Γελοῖος δ' ἐστὶν [Ἀριστοτέλης]⁶ ζῶα μὲν τιθέμενος
τὰ ἄστρα..., ἔπειτα ἀκίνητα μὲν αὐτὰ καθ' αὐτὰ ἀξιώων
εἶναι, ὑπὸ δὲ σφαιρῶν μόνον ἀνελιττόμενα. Τίνα γάρ⁷ δὴ

1. Cod. ἀλλὰ non elidit.

2. Ed. μικρόν, ubi cod. σμικρῷ, longe melius.

3. Ex cap. 1. Confer de Leg. I, cap. 5, et passim.

4. Cod. τοῦδ' οὐρανοῦ. Familiaris Methoni vox δεῖ ὁ οὐρανός, per
totum de Legibus opus.

5. Ex cap. 10. — 6. Cfr. de Leg. III, pag. 117, post med.

7. Ex cap. 15. — 8. Ed. γὰρ omittit, quod habent codd.

καὶ ψυχὴν ἃ αὐτὰ ἔχειν ἀξιώσει, εἰ τὸν γε ἅπαντα χρόνον ἀκίνητα μένει;...

Ἔντος ζητήματος² πότερα ἅπαντα ἐξ ἀνάγκης γίνονται, ἢ ἔστιν ἃ καὶ οὐκ ἐξ ἀνάγκης γιγνόμενα τῶν γιγνομένων³, καὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης ἅπαντα τιθεμένων γίνεσθαι ἐκ δυοῖν αὐτὸ⁴ ἀξιωματοῖν⁵ δεικνύναι πειρωμένων, ἐνὸς μὲν, τοῦ ἅπαν τὸ γιγνόμενον ὑπ' αἰτίου τινὸς ἀναγκαῖον εἶναι γίνεσθαι, ἐτέρου δὲ, τοῦ ἅπαν αἰτίον, ὅ,τι ἂν δρῶη, ἀνάγκη τε καὶ ὠρισμένως αὐτὸ δρᾶν⁶, ... [Ἀριστοτέλης] θάτερον τῆς ἀντιφάσεως μύριον λαμβάνων ἰὸς δὴ ἔμπεδον, ... κατὰ θατέρου τῶν ἀξιωματοῖν χωρεῖ, καὶ τὸ μὲν ἅπαν αἰτίον, ὅ,τι ἂν δρῶη ἀνάγκη τε καὶ ὠρισμένως δρᾶν, οὐκ ἀναιρεῖ..., ἀξιῶι [δὲ] γίνεσθαι τῶν γιγνομένων τινὰ καὶ αἰτίου χωρὶς, κ. τ. λ....

Οὐ τοῦδε τοῦ οὐρανοῦ⁷ δημιουργὸν προσεχῆ τὸν ἄκρως ἀγαθὸν Θεὸν οἱ τὰ εἶδη τιθέμενοι ἀξιούσιν εἶναι, ἀλλ' ἐτέρας πρότερον φύσεως καὶ οὐσίας ἑαυτῶ⁸ τε συγγενεστέρας καὶ αἰωνίας, αἰεὶ τε καὶ κατὰ ταῦτά⁹ ὡσαύτως ἐχούσης· τὸν δ' οὐρανὸν τόνδε δι' ἐκείνης ἤδη τῆς οὐσίας, καὶ οὐκ αὐτὸν¹⁰ δι' αὐτοῦ, δεδημιουργηκέναί. Ἐκείνην τε τὴν οὐσίαν ἐς ἓνα τε νοητὸν κόσμον συνιστᾶσιν, ὃν ὁ Λοκρὸς Τίμαιος ἰδανικὸν καλεῖ, δηλαδὴ εἰδικόν, καὶ ἐκ

1. De astrorum animabus confer de Leg. III, pag. 176, sqq.

2. Ex cap. 19.

3. Totum hoc legitur libro I de Legibus, cap. 6, de Fato, sub initium, ed. nostræ pag. 64.

4. Ed. αὐτῶν. — 5. Ed. ἀξιωματῶν, (sed cod. ut nos).

6. Ex eodem capite, paulo infra.

7. Ex cap. 20. Ipse ille est alter demiurgus, de quo supra, p. 274, not. 3 et 4, et pag. 276, not. 1.

8. Cod. ἑαυτῶν.

9. Ed. κατ' αὐτά. · 10. Ed. οὐ κατ' αὐτόν.